

УДК 378.147.091.3:811.111:61

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-11\(29\)-210-222](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-11(29)-210-222)

Корольова Наталія Лівіївна викладач, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, м. Одеса, <https://orcid.org/0009-0002-5761-8752>

Ткаченко Людмила Миколаївна кандидат філологічних наук, доцент, кафедра іноземних мов та міжнародної комунікації, факультет гуманітарних наук, Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси, <https://orcid.org/0000-0001-6286-6246>

Горват Галина Томашівна старший викладач, кафедра «твердотільної електроніки та інформаційної безпеки», фізичний факультет, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, <https://orcid.org/0000-0002-8490-9152>

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ХІРУРГІЧНИХ ВІДДІЛЕНЬ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЇ ІТ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Викладання англійської мови за професійним спрямуванням – це міждисциплінарна галузь, теоретична, дослідницька й викладацька база якої останніми роками надзвичайно динамічно розвивається. Починаючи з минулого десятиліття, на тлі технологічного прогресу і змін, що впливають на ринок праці й на освітню парадигму, дослідникам і практикам доводиться стикатися з постійними теоретичними й педагогічними викликами. В цьому дослідженні розглядаються основні підходи до викладання й навчання англійської мови за професійним спрямуванням здобувачам вищої освіти хірургічних відділень з метою висвітлення процесу переходу від мовно-центричного етапу до такого, який в науці називають демовним із інтеграцією ІТ технологій. В роботі виділено децентровану перспективу, якій притаманні нові компетенції/навички інформаційного суспільства в епоху соціальних мереж. Представлені деякі основні теоретичні й педагогічні наслідки використання технологій, а також приклад їхньої інтеграції в процес викладання англійської мови за професійним спрямуванням, в розрізі якого аналіз сучасної літератури показує тенденцію переходу від підходу, орієнтованого на мову, до спрямування уваги на здобувача, в тому числі зі змінами в педагогіці, які тісно пов'язані з парадигмою нової освіти. Практика викладання й навчання дедалі більше переходять у віртуальний простір, де учасники повинні враховувати дуже складну матрицю ресурсів (фізичних і цифрових, людських і соціальних) під час вивчення використання технологій

в освітніх цілях. В роботі висунуто ідею, що навчальна програма з англійської мови для здобувачів хірургічних відділень повинна постійно коригуватися відповідно до змін, які впливають на освітній ландшафт, і має бути побудована як гнучка структура, що інтегрує мовні навички й множинну грамотність, які потрібні у XXI столітті.

Ключові слова: англійська мова за професійним спрямуванням, медицина, інтеграція технологій, мовна компетенція, цифрові навички.

Korolyova Nataliya Livivna Assistant Lecturer, Odesa National University named after I. I. Mechnikova, Odesa, <https://orcid.org/0009-0002-5761-8752>

Tkachenko Liudmyla Mykolaivna PhD in Philology, Associate Professor, Department of foreign languages and international communication, Faculty of Humanities, Cherkasy state technological university, Cherkasy, <https://orcid.org/0000-0001-6286-6246>

Horvat Halyna Tomashivna Senior Lecturer of Department of Solid-State Electronics and Internet Security, Faculty of Physics, SU “Uzhhorod National University”, Uzhhorod, <https://orcid.org/0000-0002-8490-9152>

PECULIARITIES OF TEACHING ENGLISH FOR PROFESSIONAL PURPOSES TO HIGHER EDUCATION STUDENTS OF SURGICAL DEPARTMENTS: PROSPECTS FOR THE INTEGRATION OF IT TECHNOLOGIES

Abstract. ESP is an interdisciplinary field. Its theoretical, research and teaching base has been developing extremely rapidly in recent years. Since the last decade, against the backdrop of technological advances and changes affecting the labour market and the educational paradigm, researchers and practitioners have been faced with constant theoretical and pedagogical challenges. This study examines the main approaches to teaching and learning ESP to higher education students in surgical departments in order to highlight the process of transition from the language-centred stage to the stage that is known in science as the democratic stage with the integration of IT technologies. The paper highlights the decentred perspective, which is characterised by new competences/skills of the information society in the era of social networks. Some of the main theoretical and pedagogical implications of the use of technology are presented, as well as an example of its integration into ESP teaching. In the context of ESP teaching, an analysis of current literature shows a trend towards a shift from a language-centred approach to a learner-centred approach, with changes in pedagogy that are closely linked to the new education paradigm. Teaching and learning practices are increasingly becoming a process of moving into virtual spaces, where participants must consider a very

complex matrix of resources (physical and digital, human and social) when exploring the use of technology for educational purposes. The paper proposes that the English language curriculum for surgical trainees should be constantly adjusted to reflect the changes affecting the educational landscape and should be designed as a flexible framework that integrates the language skills and multiple literacies that characterise 21st century skills.

Keywords: ESP, medicine, technology integration, language competence, digital skills.

Постановка проблеми. Викладання іноземної мови для спеціальних цілей або мова за професійним спрямуванням є міждисциплінарною галуззю, теорія дослідження й практика якої зазнали потужної динаміки за останні роки. Крім того, поширення пандемії COVID-19 і технологічний прогрес спричинили в освіті дисциплінарні зміни й виклики [1, с. 17]. Викладання іноземних мов для спеціальних цілей є важливою складовою української вищої освіти й має велике значення, оскільки зараз Україна являється частиною набагато ширшого міжнародного наукового контексту, ніж у минулому. Англійська медична мова є складною лексичною областю, яку можна спростити за допомогою важливих принципів, засвоєння яких допоможе здобувачам досягти хороших результатів, які дозволять у майбутньому успішно взаємодіяти з іншими фахівцями в міжнародній медичній системі.

Основна мета цього дослідження полягає в переосмисленні й перегляді найважливіших підходів до викладання англійської мови за професійним спрямуванням з метою окреслення переходу від раннього етапу, орієнтованого на мову, до етапу, який називаємо «децентрованою перспективою», якій притаманні нові навички мережевого й технологізованого суспільства, залишаючи водночас в центрі уваги процес навчання. Деякі педагогічні й дослідницькі наслідки технологічних можливостей нових медіа для викладачів іноземної мови за професійним спрямуванням представлені на основі новітніх досліджень в цій сфері [2, с. 75]. В роботі наведено приклад інтеграції інформаційних технологій для демонстрації їхнього застосування для здобувачів вищої освіти хірургічних відділень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками інтерес до спеціалізованих мов надзвичайно зріс, і в галузі прикладної лінгвістики термін «Іноземна мова за професійним спрямуванням» набув значного значення. Отже, беручи до уваги те, що спеціалізована мова визначається як спілкування в рамках конкретної професійної діяльності або в межах певної галузі знань, можна з упевненістю назвати її кодом, який використовується відносно невеликою групою мовців з метою створення максимально однозначного комунікативного поля як для адресата, так і щодо мети.

Дисципліна «Іноземна мова за професійним спрямуванням», історія якої сягає часів Другої світової війни, спочатку ґрунтувалася на потребі

«забезпечити підхід до вивчення та викладання мов, відмінний від традиційного викладання літератури чи гуманітарних дисциплін [3, с. 96]. У сучасному світі, де дивовижний прогрес науки й техніки проявляється з небувалим динамізмом, термін «Іноземна мова за професійним спрямуванням» набув неабиякого значення. Сьогодні іноземні мови вивчаються практично в усіх галузях, а підвищений інтерес до міжкультурних обмінів і накопичення знань з різних спеціальних галузей є ще більш очевидним. Усі ці фактори зумовлюють потребу знань і розуміння особливостей того, що ми називаємо фаховими мовами.

Безумовно, в літературі з прикладної лінгвістики історія спеціалізованих мов є досить молодою. Історично походження поняття спеціалізованої мови пов'язане з роботою лінгвістичного гуртка у Празі і визначенням терміну «Функціональна мова». Визнання комунікативної ролі мови та її функціональних стилів дозволило описати різні категорії, що стосуються її використання в різних ситуаціях і дисциплінах. Це привело лінгвістів до висновку, що кожна мова має специфічні елементи, характерні для різних сфер.

Фахова або ж спеціалізована мова більше не розглядається як система без контексту, а як інструмент комунікації, що використовується в різних середовищах. Саме тому фахівці зосереджуються на лексичному аспекті, відзначаючи, що ті найважливіші відмінності спеціалізованих мов можна знайти на словесному рівні у формі специфічної термінології, оскільки остання має різний ступінь спеціалізації залежно від галузі й рівня абстракції.

Більшість фахівців цієї галузі визначають фахову мову як спілкування в межах певної професійної діяльності або в межах галузі спеціалізованого знання. Це дозволяє стверджувати, що така мова – це код, який використовується відносно невеликою групою носіїв з метою забезпечення максимально однозначної комунікації як для адресата, так і щодо мети чи наукового дискурсу, або ж для розкриття чи напіврозкриття предмета дослідження.

Дотримуємося думки, що «Іноземна мова за професійним спрямуванням» або мова медичної термінології є різноманітною, індивідуальною й відносно незалежною. Тому її вивчення вимагає особливого підходу й, специфічного для кожної термінології окремо.

Знаходження спільних рис, визначення спеціалізованої взаємопов'язаної лексики – це проблеми, що становлять великий інтерес для дослідників на сучасному етапі розвитку лінгвістики.

Розмежування загальнонавчальної й спеціалізованої лексики передбачає звернення до всієї лексичної сукупності мови, яка складається з кількох підмножин (так званий словниковий склад). Водночас беруть до уваги кілька взаємозалежних критеріїв: поширеність або частотність слів, стилістично-функціональний фактор (зацікавленість груп мовців залежно від професії й соціальної приналежності).

З такого погляду Дундюк В.О. виділяє 3 основні категорії лексики:

- 1) загальна мова або загальноповсякденна лексика;
- 2) літературна, яка характерна для літературної або стандартної мови, окрім наукової й художньої;
- 3) спеціалізована мова, що складається зі спеціалізованої лексики або термінології, які відрізняються одна від одної [4].

Слід також зазначити, що фахівці виявляють певний інтерес до термінологій, а не до вивчення так званих функціональних або спеціалізованих мов. Адже термінологія означає передовсім дисципліну, яка якраз і займається спеціалізованою комунікацією, що здійснюється однозначно в певній науковій, технічній чи професійній галузі.

Як бачимо, інтерес українських фахівців зосереджений більше на практичних аспектах, ніж на суто теоретичних. Звідси й брак відповідної літератури, присвяченої фаховим мовам.

Англійська мова за професійним спрямуванням задовольняла конкретні комунікативні потреби студентів і мала на меті подолати місцеві бар'єри в країнах, які швидко індустріалізуються, просуваючи «глобальну» мову [4]. Отже, вона була побудована як міждисциплінарна галузь, що спирається на освіту, лінгвістику й психологію. Відповідно спочатку основна увага була зосереджена на мовному змісті й контексті використання мови з метою аналізу реєстру, структури дискурсу, риторичних і комунікативних функцій, необхідних у професійних ситуаціях.

На цьому еkleктичному тлі будувався концептуальний і методологічний апарат. Визначення дисципліни еволюціонувало у зв'язку з відповідними етапами її розвитку, але й донині переважна більшість досліджень, присвячених викладанню й навчанню, використовують абсолютні й змінні характеристики, проте в останньому варіанті англійська за професійним спрямуванням більше не протиставляється загальній англійській мові [5, с. 20].

На початку ХХІ століття вчені звернули увагу на роль технологій у зміні як змісту, так і процесів мовної освіти, що дозволило їхнє розширення й уможливило більш глибоку інтеграцію мови, змісту й культури, ніж будь-коли раніше, й надало студентам безпрецедентні можливості для автономного навчання й залучення до таких видів онлайн-комунікації й досліджень, які матимуть першорядне значення для успіху в їхній академічній і професійній діяльності [6]. Поява інтернету спричинилась до значного поширення інформаційних технологій у повсякденному житті [7, с. 31].

У своєму огляді сучасного стану англійської мови за професійним спрямуванням Багрій К.Л. визнає, що вивчення мов зазнало змін. Воно більше не є просто текстовим, статичним, монолітним, а контекстуальним, динамічним і цікавим «тому, що його формують люди і що воно формується людьми» [8]. Технології також відіграли вирішальну роль у вивченні прикладними лінгвістами різновидів конкретної мови за допомогою

лінгвістичних корпусів [9, с. 35]. У цій галузі розвиток програмного забезпечення уможливив перехід від створених й опрацьованих суто науковцями, до корпусів новітніх із відкритим доступом і призначених для студентів різних спеціальностей. У викладацькій практиці цей перехід втілюється в портфоліо академічної грамотності, коли здобувачі збирають зразки різних дисциплінарних програм й учаться узгоджувати й аналізувати їх, здобуваючи водночас технічні й дискурсивні навички [10].

Викладання англійської мови за професійним спрямуванням в епоху технологічного прогресу формує аналітичні навички, які стануть здобувачам в нагоді впродовж професійної кар'єри.

Мета статті – зробити короткий огляд дотичних до теми літературних джерел, продемонструвати перехід від лінгвоцентричного підходу до сучасної перспективи, орієнтованої на множинну грамотність, описати курс англійської мови за професійним спрямуванням для здобувачів хірургічних відділень з оперттям на ІТ технології.

Виклад основного матеріалу. У відповідь на динаміку освітнього й професійного ландшафту в освіті деякі підходи до викладання англійської мови за професійним спрямуванням можна розглядати як рух децентрації.

З такої позиції викладачі постають як «агенти змін», оскільки вони знаходяться на межі освітніх змін й інтеграції технологій. На нашу думку, компетентність викладачів іноземних мов у цей перехідний момент включає в себе мультилітературність і здатність перебудовувати складні взаємовідносини, в яких людина й мистецтво формують соціальні практики, які неможливо зафіксувати в дидактичному методі.

З розвитком інформаційних технологій і переходом до мережевого суспільства ці питання сьогодні також розглядаються з погляду концепції технологічної грамотності. На цьому тлі вченими були зроблені окремі або цілісні спроби концептуалізувати надзвичайно різноманітні терміни, такі як медіаграмотність, технологічна грамотність, мультимодальність, комп'ютерна чи інформаційна грамотність, е-навички, е-компетентність тощо.

Підкреслимо, що цифрова компетентність ще не є стабільним поняттям. На нашу думку, зусилля з концептуалізації, спрямовані на з'ясування її зв'язку з різними видами грамотності, призвели до появи визначень, які є менш абстрактними й більш схильними до трансформації в дескриптори й застосовні до реальних, конкретних ситуацій.

Як і мовна, цифрова компетентність розглядається як наскрізна щодо інших компетентностей і перетинається з ними в багатьох місцях, особливо з мовними й умінням вчитися. Паралельно цифрова й медіаграмотність посідають важливе місце серед навичок ХХІ століття, які, хоч і є ще досить розмитими поняттями, демонструють реакцію суспільства на специфічні вимоги сучасності.

З'являється все більше літератури про використання технологій у вивченні мов в контексті Web 2.0 – другого покоління Web, більш

персоналізованого, комунікативного, яке підкреслює активну участь, зв'язок, співпрацю й обмін знаннями й ідеями поміж користувачами.

У контексті викладання англійської мови за професійним спрямуванням це означає використання різноманітних дисциплінарних матеріалів й інформації, широкого спектру інструментів для академічної/професійної комунікації, а також можливості для обміну ідеями й знаннями. Головною особливістю викладання англійської мови для медиків являється його соціальний вимір, який, як очікується, дедалі більше сприятиме навчанню, орієнтованому на здобувача.

Зв'язок між технологічними можливостями й процесом викладання англійської мови за професійним спрямуванням стоїть на порядку денному в різних дослідників уже майже два десятиліття. Вчені пропонують «рамки електронної грамотності», ґрунтовані на визначенні грамотності, що розвивається в ракурсі питання оволодіння навичками, які вважаються цінними для конкретної спеціальності. Ці рамки включають комунікацію, де опосередкований комп'ютером зв'язок розглядається як інтелектуальний підсилувач, що спричиняє революцію в людській взаємодії й пізнанні, завдяки чому користувачі здатні навчитися домовлятися на децентралізованій місцевості.

У представленому дослідженні підкреслюємо, що технології можуть полегшити викладання англійської мови за професійним спрямуванням, пропонуємо перелік можливостей, які забезпечують ефективне навчальне середовище, збагачене технологіями. Ці можливості об'єднані в принципи, які відображають основні засади викладання. Перший принцип – це комунікація, взаємодія й розуміння, які стосуються головної мети викладання немовних дисциплін, – узгодження сенсу в дисциплінах. Отже, технології надають можливості для взаємодії й комунікативної діяльності, репрезентативної для конкретного професійного або академічного середовища, сприяють розумінню соціокультурних аспектів мови, які практикуються в різних галузях і професіях, забезпечують зрозумілий, специфічний для даної галузі контекст, підказують стратегії мовного розвитку й розуміння конкретного змісту. По-друге, викладання англійської мови за професійним спрямуванням характеризується програмами, які засновані на завданнях і дослідженнях, відображені в певних умовах і ситуаціях і використовують матеріали з конкретних дисциплін і професій, забезпечують автентичну аудиторію, в тому числі зовнішніх експертів у конкретних галузях, підтримують когнітивні здібності й критичне мислення, необхідні для вивчення дисциплін (у цьому дослідженні хірургії), використовують спільне навчання. По-третє, розвиток навичок володіння англійською мовою відбувається через викладання контенту.

Виходячи з припущення про те, що специфічні знання й мова, пов'язані зі змістом, не можуть існувати самі по собі без загально англійського

синтаксису, лексики й функцій, комп'ютерно-опосередкована комунікація сприяє цілеспрямованій практиці для розвитку навичок читання, письма, аудіювання й говоріння в межах навчальної програми й дисциплін за допомогою синхронних й асинхронних інструментів. Більшість із них орієнтовані на здобувача й задовольняють його конкретні потреби, надаючи контент у різноманітних режимах для підтримки різних стилів навчання, підвищуючи мотивацію, самооцінку й автономію.

Насамкінець комплексні середовища онлайн-навчання сприяють різним формам оцінювання й зворотного зв'язку на основі роботи здобувачів, яка є легкодоступною й може відстежуватися в будь-який час.

Зростає кількість літератури, присвяченої викладанню конкретних академічних навичок, особливо спільної діяльності, заснованої на завданнях, у змішаних форматах, багатих на технології.

Поряд із традиційним, платформи електронного навчання поступово стають незамінними, особливо в умовах пандемії й війни в Україні.

Багато дослідників погоджуються з тим, що змішані формати вивчення іноземних мов мають численні переваги. В роботі зосереджуємо увагу на більш індивідуалізованому/персоналізованому досвіді з огляду на стилі навчання, а також на можливості бути залученим до самостійного й спільного навчання. На нашу думку, найважливішим аспектом для цієї галузі є можливість практикувати мовні навички в менш стресовому середовищі, розвиваючи водночас широкий спектр грамотності й міждисциплінарних умінь.

Курс «Англійська мова за професійним спрямуванням» виник у зв'язку із необхідністю адаптувати навчальну програму до вимог європейських стандартів вищої й мовної освіти, прийнявши змішане навчальне середовище як стратегію переходу до так званої «освіти XXI століття».

Нижче представлено опис курсу, що базується на особливостях і принципах, згаданих у нашому короткому огляді літератури.

Цільова група: здобувачі вищої освіти хірургічних відділень. Рівні: B1 - C1 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти. Тривалість: два академічні семестри.

Зміст: перший семестр – 20 одиниць, які охоплюють загальні навчальні й академічні навички, об'єднані в модулі; другий семестр – 20 одиниць, які містять специфічні теми з медичної термінології; другий семестр – 20 одиниць, які охоплюють предметні теми хірургії.

Комунікація й взаємодія: вікі-платформа, що надає асинхронні інструменти комунікації, доступні в будь-який час і в будь-якому місці: вікі-пошта, дискусійні вкладки, персональні сторінки, сторінки проєктів – все це дозволяє взаємодіяти викладачам зі здобувачами, а також здобувачам між собою в межах спільних практик.

Крім того, закрита група у Facebook використовується для спілкування й обміну різними ресурсами й матеріалами для вивчення мови й інших дисциплін у межах спільноти за інтересами.

Матеріали/Розуміння: блоки включають автентичні матеріали з інтернету, що відповідають академічним інтересам студентів і задовольняють різноманітність стилів навчання. Вони дозволяють ознайомитися з навчальними ресурсами, стилями навчання, гіпертекстовими й мультимедійними стратегіями засвоєння медичного матеріалу.

Розумінню сприяють структурні схеми: опис розділу, результати навчання, повторення розділу з резюме, навчальні питання, критичне мислення й ключові терміни, організація контенту в сталому форматі за фіксованими рубриками: «Ідеї для роздумів», «Презентація», «Мовна практика», «Конструктор комунікативних навичок», «Розширення знань», «Посилання», «Внесок здобувача».

Автономія здобувача: здобувачі вищої освіти хірургічних відділень мають інструкції для самостійного вивчення, особисті робочі місця з індивідуальними інструкціями для самостійної роботи (інструменти для самооцінки й моніторингу прогресу, навчальний щоденник). Так навчальна програма постійно обговорюється й коригується відповідно до нових профілів здобувачів.

Розвиток навичок англійської мови через викладання змісту: всі розділи містять читання, письмо, аудіювання й говоріння, що супроводжуються субтитрами й дескрипторами.

Змішані компетенції: здобувачам пропонують можливості для розвитку академічних і дослідницьких компетенцій, таких як вміння орієнтуватися, шукати, критично оцінювати й інтерпретувати текстові й мультимедійні документи, постійно підсумовуючи прогрес навчання впродовж життя щодо цифрової грамотності (інформаційної, мультимедійної), вміння вчитися й навичок критичного мислення.

Оцінювання й зворотній зв'язок: формувальне оцінювання вбудоване в усі види діяльності у вигляді рубрик для самооцінювання й можливості отримати бали за виконання позакредитних завдань; заохочується неформальне й формальне експертне оцінювання у формі коментарів і за допомогою спеціальних рубрик. Викладач пропонує постійну підтримку й регулярний зворотній зв'язок як онлайн, так і на занятті. Підсумкове оцінювання включає проміжний тест (мова у вжитку, читання й письмо, аудіювання) й підсумковий семестровий спільний проєкт. Обидва види оцінювання мають відносно збалансовану кількість балів для того, щоб стимулювати активність протягом усього курсу.

Педагогічний підхід: курс побудований на основі соціально-конструктивістської концепції з використанням стратегій, що базуються на

завданнях і дослідженнях. Завдання відкритого типу на дискусійних форумах й окремих сторінках використовуються для стимулювання мотивації й залучення. Даються підказки у вигляді ресурсів, які студенти можуть використовувати самостійно для формулювання відповідей (приклад, моделі, пропозиції тощо). Самостійне навчання також підтримується навчальним щоденником – різновидом електронного портфоліо, де студенти діляться своїми особистими профілями й взаємодіють зі змістом курсу відповідно до особистих потреб і цілей, визначених індивідуально на початку семестру. Спільна діяльність організовується на вікі-сторінках проєкту, присвяченого певній темі. Зазвичай це письмовий продукт (міні-дослідницький проєкт, завершений презентацією або цифровою історією), орієнтований як на процес, так і на результат, з особливою увагою до формульованого оцінювання.

Ролі викладачів: перспектива, орієнтована на викладача, передбачає перехід від ролі викладача як передавача знань до ведучого, фасилітатора, тьютора й співтворця знань.

Ролі здобувачів хірургічних відділень: перспектива, орієнтована на здобувача, передбачає зміщення акценту зі здобувача як простого отримувача інформації й знань до авторів і співконструкторів знань.

Дослідження: дослідженням сприяє журнал використання вікі (перегляди й редагування) й роботи здобувачів, що зберігаються на вікі-платформі. Це робить їх легкодоступними для аналізу й інтерпретації. Як правило, для врахування різних аспектів навчання з використанням технологій потрібні міждисциплінарні підходи.

Наразі, після переходу до інтегрованого або множинного підходу до навчання грамотності, в рамках представленої роботи досліджується вплив онлайн-компонента у зв'язку з факторами, що впливають на застосування ІТ для навчання, причому рівень володіння мовою й ІТ є предикаторами активного використання. Ефективність вікі-інструменту для вивчення англійської мови за професійним спрямуванням серед здобувачів хірургічних відділень визначалася з огляду на їхню реакцію на процес викладання й на навчальне середовище. Також вимірювалася за допомогою вхідних (кількість відвіданих сторінок і переглядів) і вихідних даних (кількість індивідуальних редагувань, показники успішності складання іспитів). Моделі навчальної поведінки й залучення студентів були спрямовані на те, щоб задокументувати перехід від традиційної до веб-парадигми навчання.

Висновки. Отже, фахова мова не обмежується використанням жаргону, термінів, символів чи аббревіатур. Вона може бути доступною для великої кількості людей, відрізняється лише ступенем спеціалізації. Як підсумок, зазначаємо, що кожна спеціалізована мова може бути адаптована до різних рівнів спеціалізації. Вершині піраміди відповідає спілкування між фахівцями, натомість низ – це комунікація на рівні широкої громадськості. Тема визначає спеціалізовану мову, а текст від цього не перестає бути фаховим. Поки він

спрямований на вульгаризацію/популяризацію, ступінь його спеціалізації буде нижчим. Загальновживана лексика складається із сукупності слів і словосполучень, натомість спеціальна містить слова, які пов'язані з певним видом діяльності, науковою чи професійною галуззю й використовуються групою мовців у певному сегменті суспільного буття. Незалежно від сфери професійної діяльності, всі термінології складаються як із загальновживаних слів, так і з вузькоспеціалізованих, які індивідуалізують кожну спеціалізовану мову.

З погляду викладання англійської мови за професійним спрямуванням, дослідження показують рух від підходу, орієнтованого на мову, до підходу, орієнтованого на здобувача, зі змінами в педагогіці, які тісно пов'язані з новим освітнім ландшафтом. Отже, практика викладання й навчання дедалі більше стає діяльністю, що полягає в обговоренні гідного простору, де учасники повинні враховувати дуже складну матрицю ресурсів (фізичних і цифрових, людських і соціальних) під час вивчення використання технологій в освітніх цілях.

Тому ми вважаємо, що навчальна програма з англійської мови для здобувачів хірургічних відділень повинна постійно коригуватися відповідно до змін, що впливають на освітній ландшафт, і може бути побудована як гнучка структура, що інтегрує мовні навички й множинну грамотність, які потрібні у XXI столітті.

В дослідженні розглядалися деякі педагогічні й дослідницькі наслідки інформаційних технологій для викладачів англійської мови за професійним спрямуванням на основі останніх дотичних досліджень.

Як згадувалося у вступі, ця стаття була написана з огляду на власний досвід й дослідження у сфері викладання англійської мови за професійним спрямуванням як спроба синхронізувати наявні навчальні програми й методи навчання з європейськими стандартами й згідно з технологічним розвитком, що впливає на освіту й роботу у XXI столітті.

У цьому дослідженні коротко оглянуто деякі літературні джерела про мову з погляду практиків. Продемонстровано перехід від лінгвоцентричного підходу, характерного для його ранніх етапів, до сучасної децентричної перспективи, орієнтованої на людину, яка вимагає множинної грамотності, необхідної в контексті прискореного розвитку й повсюдної присутності інформаційно-комунікаційних технологій.

Будучи рухом практиків, який присвячений визначенню потреб і відповідних особливостей дискурсу для цільової групи студентів шляхом ретельного дослідження, професія викладача англійської мови за професійним спрямуванням функціонувала в міждисциплінарному контексті й продовжує функціонувати в усе складнішому освітньому й робочому середовищі.

Більшість дослідників погоджуються, що технології можуть багато чого запропонувати викладачам англійської мови за професійним спрямуванням:

від багатства ресурсів до можливостей співпраці й комунікації. На нашу думку, ті, хто бере участь у цьому захопливому й складному процесі, зроблять свій внесок у його розвиток, запропонують нові навички й компетенції, підвищать усвідомлення важливості гнучкого підходу до мовної грамотності медиків, підтримуючи формальне й неформальне навчання в нових мережевих спільнотах.

Наостанок у зв'язку з розвитком інтернету, соціальних мереж і соціальних медіа й подальшим прийняттям соціально-конструктивістського погляду на процес навчання більш традиційні підходи поступаються місцем віртуальному простору, де викладачі співпрацюють зі здобувачами у середовищах, де співіснують люди, знання й інформація, де контент є актуальним і якісним, його легко знайти й отримати до нього доступ.

Література:

1. Староста В.І., Попадич О. О. Мотивація навчальної діяльності студентів першокурсників у процесі їх адаптації в умовах класичного університету. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*, 2018. June. Vol. 6. No. 2. P.16-26.
2. Інтерактивні технології навчально-пізнавальної діяльності – інноваційні методики змішаного навчання / Т. О. Перцева, та ін. *Медична освіта*. 2018. № 4. С. 73–76. URL: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2018.4.9321> (дата звернення: 07.07.2023).
3. Мисула І. Р., Зятковська, О. Я., Бакалюк Т. Г. Досвід викладання англomовним студентам на кафедрі медичної реабілітації за кредитно-модульною системою. *Медична освіта*. 2018. № 1. С. 95-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mosv_2018_1_26. (дата звернення: 07.07.2023).
4. Дундюк В.О. Дистанційне навчання у системі сучасної освіти. «Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи», (Тернопіль 11-12 листопада). Тернопіль, 2021. № 8. С. 129-130. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/23430/1/Dunduk.pdf> (дата звернення: 07.07.2023).
5. Гринь О.О., Цисар Ю.В. Особливості дистанційного навчання в медичному університеті за умов пандемії Covid-19. *Медичний форум*. 2021. № 24. С. 19-22. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-9\(27\)-112-120](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-9(27)-112-120) (дата звернення: 07.07.2023).
6. Яремина І.В., Головчанська-Пушкар С.Є., Дерезюк А.В., Байдюк І.А. Сучасні переваги, недоліки та перспективи розвитку освіти в умовах дистанційного навчання у закладах вищої медичної освіти. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2021. Т.6, № 6(34). С. 224-229. URL: <https://doi.org/10.26693/jmbs06.06.224> (дата звернення: 07.07.2023).
7. Живцова Л.І. Дистанційне навчання з використанням сучасних інформаційних технологій. *Український журнал будівництва та архітектури*. 2022. № 2(008). С. 29-36. URL: <https://doi.org/10.30838/J.BPSACEA.2312.260422.29.848> (дата звернення: 07.07.2023).
8. Багрій К.Л. Особливості дистанційного навчання у вищій освіті в умовах пандемії COVID-19. *Методика викладання у вищій школі*. 2021. Вип. 1 (81). С. 129-144. URL: <https://dntb.gov.ua/wp-content/uploads/2023/03/6838.pdf> (дата звернення: 07.07.2023).
9. Кучин Ю. Л., Лимар Л. В. Основні принципи організації дистанційного навчання медиків. *Медична освіта*. 2022. № 1. С. 30–37. URL: <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2022.1.12652> (дата звернення: 07.07.2023).
10. Саєнко М.С., Лобач Н.В., Ісичко Л.В. Проблеми впровадження дистанційного навчання у закладах вищої медичної освіти в умовах карантину. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Т. 2, Вип.79. С. 98-102. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-2-42>

References:

1. Starosta V. I., Popadych O. O. (2018). Deiaki chynnyky adaptatsii studentiv-pershokursnykiv v umovakh klasychnoho universytetu [Some factors of adaptation of first year students in the conditions of the classical university]. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*, 2(6), 16-26. [in Ukrainian].
2. Pertseva T.O., Konopkina L.I. & Kireieva T.V. (2018). Interaktivni tekhnolohii navchalno-piznavalnoi diialnosti inovatsiini metodyky zmishanoho navchannia [Interactive educational technology innovative methods of combined education]. *Medychna osvita – Medical Education*, 4, 73-76 [in Ukrainian].
3. Mysula I.R., Ziatkovska O.Ya. & Bakaliuk T.H. (2018). Dosvid vykladannia anhломovnym studentam na kafedri medychnoi reabilitatsii za kredytno-modulnoiu systemoiu [Teaching experience for English-speaking students by the credit-transfer system]. *Medychna osvita [Medical Education]*, 1, 95-97 [in Ukrainian].
4. Dundyuk V.O. (2021) Dystantsiine navchannia u systemi suchasnoi osvity [Distance learning in the system of modern education]. «Suchasni tsyfrovi tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia: dosvid, tendentsii, perspektyvy» – "Modern digital technologies and innovative teaching methods: experience, trends, and prospects". (pp. 129-130). Ternopil [in Ukrainian].
5. Hryn O.O. & Tsysar Yu.V. (2021) Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia v medychnomu universyteti za umov pandemii Covid-19 [Peculiarities of distance learning at a medical university under the conditions of the Covid-19 pandemic]. *Medychnyi forum – Medical forum*, 24, 19-22 [in Ukrainian].
6. Yaremina I.V., Golovchanska-Pushkar S.E., Derezyuk A.V. & Baidyuk I.A. (2021) Suchasni perevahy, nedoliky ta perspektyvy rozvytku osvity v umovakh dystantsiinoho navchannia u zakladakh vyshchoi medychnoi osvity [Modern advantages, disadvantages and prospects for the development of education in the conditions of distance learning in institutions of higher medical education]. *Ukrainskyi zhurnal medytsyny, biologii ta sportu – Ukrainian Journal of Medicine, Biology and Sports*, 6, 224-229 [in Ukrainian].
7. Zhivtsova L.I. (2022) Dystantsiine navchannia z vykorystanniam suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii [Distance learning using modern information technologies]. *Ukrainskyi zhurnal budivnytstva ta arkhitektury – Ukrainian Journal of Construction and Architecture*, 2, 29-36 [in Ukrainian].
8. Bagriy K.L. (2021). Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia u vyshchii osviti v umovakh pandemii COVID-19 [Peculiarities of distance learning in higher education in the conditions of the COVID-19 pandemic]. *Metodyka vykladannia u vyshchii shkoli – Teaching methodology in higher education*, 81, 129-144 [in Ukrainian].
9. Kuchyn Yu.L. & Lymar L.V. (2022) Osnovni pryntsypy orhanizatsii dystantsiinoho navchannia medykyv [Basic principles of the organization of distance education of doctors]. *Medychna osvita – Medical education*, 1, 30-37 [in Ukrainian].
10. Sayenko M.S., Lobach N.V. & Isychko L.V. (2021) Problemy vprovadzhennia dystantsiinoho navchannia u zakladakh vyshchoi medychnoi osvity v umovakh karantynu. [Problems of implementing distance learning in institutions of higher medical education in quarantine conditions]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 5. Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy. – Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU. Series 5. Pedagogical sciences: realities and prospects*, 79, 98-102 [in Ukrainian].